

DE "KENNEMER"

KLAPPER

No. 34

BATAVIA.

DAGBLAD VAN 11 - 4 R.I.

ZATERDAG 6 APRIL 1946

De Redactie: Ritmeester H.E.R. Boudius, Hoofredacteur,

Redacteuren: Kapitein v.d. Windt, Kapitein v.d. Meulen,
1e Luitenant core, 1e Luitenant W.A.H.M. v.d. Geyn,
Sergt. Major J.W. v.d. Mijt, Korporaal van Glijmen

NIEUWSBERICHTEN VAN P.C.J. HILVERSUM.

NEDERLANDS INDIE.

DE besprekingen te Batavia tussen Britse en Indonesische afgevaardigden over het evacueren van Nederlandse geïnterneerden en Japane krijsgesvangenen hebben een vlot verloop. Men verwacht dat aan het einde van de volgende week een begin

zal worden gemaakt met de uitvoering van de plannen. De Britten hebben aan de Indonesiërs hotels beschikbaar gesteld om de geïnterneerden per trein te vervoeren. De Jappen moeten lopen. Zij worden naar de verschillende havens vervoerd, van waar ze verder getransporteerd worden. De Jappen zullen met hun eigen schepen, waarvan er nog 22 in Indische wateren liggen, naar Rion gebracht worden.

Deze evacuatie zal geruime tijd in beslag nemen, aangezien er 37000 Jappen en 10000 geïnterneerden op deze wijze vervoerd moeten worden.

Een Brits convooi, dat van Batavia naar Bandoeng is gezonden is veilig aangekomen en heeft ook reeds de helft van de terugweg veilig afgelegd.

Een K.N.I.L. patrouille kwam ten W. van Batavia in gevecht met een bende extremisten. De patrouille verloor 1 dode en 3 gewonden. De extremisten verloren 8 doden, waaronder 3 Japanners bleken te zijn.

NEDERLAND:

In het Paleis Noordeinde heeft H.M. de Koningin 2 eelieden onderscheiden, die zich tijdens de Duitse bezetting aan de zijde der geallieerden onderscheiden hebben. Zij bracht hulde aan de mannen, die in de laatste jaren met veel moed en plichtsbetrachting hun moeilijke taak verricht hebben en sprak de wens uit, dat zij ook in de toekomst alles zouden doen om de plaats, die we als zeevarende mogendheid bezitten te behouden. Tot slot reikte zij 56 onderscheidingen uit.

De Voorjaarsbeurs, die op het ogenblik te Batavia gehouden wordt, is een geweldig succes. In de eerste twee dagen werden meer dan 40.000 toegangskaarten verkocht.

Z. ESTIMES.

De "Salween" vertrekt, ik sta aan de railing, de trossen worden los gevroid en vallen dofflonzend in het water. Traar sinken ze weg. De kloof tussen de wal en het schip wordt langzaam groter, de kade wijkt terug en daar achter wijkt het huizenfront van Singapore. Singapore, welk een klank..... Singapore het eldorado der kooplieden in piano's radio's, gramofoons, trompetten, gitaars, typewriters, naaimachines, foto's (nette bedoel ik natuurlijk), filmtöestellen enz. enz. De stad, waar je geen zaak kon binnengaan, of je ontmoette er den Pay-, den Verlegings-, den Foto- en den Bandmeester. Meesters waren het in de kunst van het afdingen en van het op de kop tikken. Deze heren hebben platvoeten gekregen van het vele winkel in en winkel uit lopen.

L. AMSE
ONZE BANDLEIDER
DIE HET
BATALJONS-
LIED
GELOMP-
NEERD
HEEFT.

Tja, dat zie je allemaal voor je, terwijl je over de railing hangt en naar het water en naar de huizen en naar het verleden staart. Overigens heb ik helemaal niet over de railing toen wij vertrokken, ik lag nog op mijn bed, want ik heb al vele vertrekken en terugwijkende kaden gezien. Maar ik had in elk geval aan de railing kunnen staan en wat liet mij dan om nu te doen alsof Impressions de voyage. Stampvolle dekken, rechts en links, voor en achter, overal stonden, lagen, zaten, hingen, leunden, liepen, botsten kerels. Alles liep op blote voeten, dat begrijp je, want genageld schoeisel mochten ze niet dragen. En voor half negen mocht niemand zijn bedje op het dek spreiden, hetgeen ook niet gebeurde. Wel trokken de landverhuizers al vanaf 6 uur langs de deuren versperde doorgangen. Zij deponeerden hun spullen ergens op een goed plekje en betrokken er de wacht bij. Die korte zijde naar het achterschip was nog niet zo gek en je had er in elk geval de tijd om eens rustig een verhaal voor de "Kennemer Klapper" in elkaar te draaien, nietwaar Overzee en Helder?

Het schip voer van Malakka naar Java en het water ruiste langzaam langs de scheepsflanken, verduveld langzaam om de waarheid te zeggen. Overdag struikelde je over de benen en lijven van de mensen, die op de dekken lagen en hun sigaretten verkaarten. En van de zee zag je haast niets meer, want een barriade van blote ruggen klitten aan de railing en versperde elk uitzicht. Een zwoele lucht van sigaretten en B.O. hangt over de dekken. Ik kan me nu zo goed voorstellen dat als ik een tijger was, het me niet de minste moeite zou kosten om de aanwezigheid van mensen vast te stellen.

We dwalen echter af. Dit is geen jachtverhaal, maar een zeeschets, althans een nummertje bladvulling. Een zeeschets dus. Nou, blauwe hemel en blauwe zee. Het schip trilt en zoemt zachtjes. 1500 man "W"-Brigade varen. Zij varen door de zee en door het leven. Er is gelach en gestoei en gezang en gitaarmusiek. De stariotype gitaaracchoorden van tonica en dominetseptiem. Zij zijn zo eenvoudig en toch hebben toch steeds weer een zeldzame bekoring en een diep doordringingsvermogen. Tonica en Dominet, de oudste en meest elementaire functies in de muziek. Open en eerlijk, zonder complicaties maar van niet geveende kracht. Vrolijk en melancholiek tegelijk. En als daar dan een warme melodie met jeugdig elan en wisselend rithme doorheenzingt en in sappige volkstaal enkele beelden uit de Hollandse wereld verrijzen, dan heb je een paar goede momenten.

Maar nu dwalen we weer af. Dit is geen verhandeling over gitaarmusiek noch een reclamecampagne voor Haasbeek, (dat heeft de vent trouwens niet nodig). Het is een zeestuk dus, wat hadden we nog meer?....Oh, ja, het optreden van neef Frans Teunis, de held der zeeboden en zilte golven, tesamen met een ander stel geschilderde zeeclowns. Nou dat was O.K. Had je dat publiek van glinsterende, zweetende en lachende jongenskoppen maar eens moeten zien en horen, toe het watervlak in het zeildoekje onder het gewicht van den ten doop neerstortende unitiemeester explodeerde. Kulde ook aan den Nestor onzer officieren, die een staaltje van sportiviteit ten beste gaf, dat ieder van ons zal hebben bewonderd. Het gulden letters zal Neptunus het in

zijn logboek hebben gegrift. Die Neptunus toch, je kon s'avonds toch zien, dat de doopplechtigheid hen ontroerd had. (Dag Frans !)

Zo verstrijken de uren en de dagen en ook de tijd van den typist van de "Kennemer Klapper".

s'Avonds ademen de horizontaal neergestreken blote bodies op de dekken. Het is alsof je door het sprookjesboek van Doornroosje bladert; zoals de toverstaf hen in slaap bande, zo liggen ze nog, roerloos en verstarde, de geelbruine lichamen, in fantastische verspreiding dooreen, spieren ontspannen armen van zich afgestrekt.

Waarover droomt Hollands Glorie? Laat ons eens poetisch worden. Van eerepalmen, soldatendeugd en heldenmoed, juichende vrouwen bij zegenvierende intocht? Nee, nee, toch niet, misschien nog wel van die juichende vrouwen, van een aardige griet ergens in de Groote Houtstraat of op de Dreef. Maar voor de rest - laten we het maar eerlijk zeggen - dromen al die keukenslaven van biefstuk en gebakken aardappelen en appelmoes. Alsof cakes en pap niet veel lekkerder en gezonder waren (vraagt Uw dokter). Maar leg ze dat maar eens uit.

Neen, we dwalen niet af. Integendeel, de Schotse kapitein heeft goed goed koers gehouden. Daar is Tandjong Priok en we leunen weer over de railing. De kade is leeg en het motregent. Geen vrolijk wuivende vrouwengestalte, geen veweerde mensen gezichten onder tropenhelmen, die direct wat begi menen te roepen, waar je toch niets van verstaat.

Neen, alleen een stel brave Johnies uit Brits-Indie en een paar lelijke grijsapen uit Jappenland, die met een stokje de rails op de kade schoonkrabben.

Eenige fraaie sleeën van belangrijke mensen, die het (en "ze" n.l. de sleeën) goed wisten in te pikken. Een Engels Joopje krijgt per ongeluk een blikje op z'n dak gegooid. Een officier klimt eruit en roept iets onvriendelijks omhoog. Als niemand zijn vinger opsteekt en zegt; "Ik deed het, meneer" rijdt hij weer verder.

Naast mij staat de eerste klasser Bert Vrielink en vraagt met nadruk of hij niet een stukje mag schrijven over de tocht van Mersing naar Singapore Nu, dat kan je natuurlijk niet weigeren. Eerst echter je 22 brieven van huis beantwoorden.... En dan kan ik ook niets beloven, want van Rooyen en zijn vriend zijn ook al druk aan het penpen.

Nou en nu zitten we in Tanah Tinggi. Slamet Datang. Het is een prachtig kamp en uitstekend bewaakt. Dat merkten we de eerste nacht. Geen vuurvliegje kan zich bewegen of de brenskomen in actie en de honden heffen ontroerende jankprotesten aan.

Neen, dit is geen goed einde. Jongens, jullie zitten waakzaam op post en we zullen nu wel gauw in actie komen en in diverse patrouilles onze bijdragen tot de pacificeering van dit land kunnen leveren.

En dit is dan het einde van deze eenvoudige zeeschets, zonder klap op de vuurpijl en zonder slotapothecose.

TAMMAT

H.R.

NEDERLANDS OOST INDIE:

MET JAVAANSE VOLK V.

De vorige maal spraken we over persoonlijke geheimzinnige machten, de geesten. Maar de Javanen kennen nog heel wat krachten, die letterlijk overal aan vast zitten, maar zelf geen persoonlijkheid zijn. Zij zijn bijzonder eigen aan personen en dingen, die te maken hebben met de vruchtbaarheid - geslachtsorganen, geslachtsdaad enz., met vuur en andere krachtige stoffen - 'n smid, gebakken aardewerk, 't vuur zelf, Spaanse peper, 'n kanon - met een geestelijke bediening, (prioster, kluisenaar, godenbeelden), met een hoge rang, vooral 't koningschap, met misdaden - dief, moordenaar - en teslotte met symbolen.

't Geloof aan albezieling door geesten noemen we animisme (animus=ziel, geest). dat aan onpersoonlijke krachten magicisme (magie = toverij) of dynamisme ('t Griekse dynamis = kracht)

Laten we het dynamisme met enige voorbeelden duidelijk maken.

Als een Javaans meisje op tienjarige leeftijd besneden wordt, moet zij daarbij zitten op de schoot van een bloedverwandte, die een hoge ouderdom heeft, rijk gehuwd is of met 'n man van adel, veel kinderen ter wereld heeft gebracht, nooit door een man verstoeten is enz. Deze vrouw heeft blijkaar grote sekti - 't Javaanse woord voor magische kracht - en door contact kan dit op anderen overgaan.

Gaat de geboorte moeilijk, dan moeten alle aanwezigen hun kleren los laten hangen, geen raam of deur mag op slot zijn, de aanwezige krissen moeten uit de schaden getrokken worden. Dit symbool heeft een magische invloed

Wil men iemand kwaad berokkenen, dan probeert men iets te bemachtigen, wat hem toebehoort, gaat er 'n doekoe (je hebt er fatsoenlijke vroedvrouwen onder, maar ook toverkollen) en laat deze hem vervloeken, doorsteken, stuk-snijden enz. Men is overtuigd, dat door de magische krachten op hem losgelaten de niets vermoedende 't zelfde lot zal ondergaan als wat hem toebehoort. Indien deze iets vermoed zal hij onmiddellijk b.v. een ngelmoe- leraar inde arm nemen om tegenkracht te verzamelen.

Valt een op het vuur staande rijstpot om en breekt deze en gaat bovendien het vuur uit, dan voerpelt dit onheil. Want er zijn gevaarlijke magische krachten vrijgekomen, die eerst in pot en vuur zaten, maar nu vrij rondspoken door het huis. De tegenweer bestaat in een rituele dans, die de huisvrouw naakt (sekti der geslachtsorganen) moet dansen of in 't geven van een wajang-partij. Ook de wajang is een voorouder- ritueel met een zeer grote magische kracht, want de geweldig grote daden van 't voorgeslacht worden erin opgeroepen. Over de wajang zullen we de volgende maal spreken.

Als een kind op de passar ter wereld komt - de gewone volkswrouw gaat vaak door met haar werk tot het kind komt, brengt het ter wereld, en gaat dan weer gewoon door, maar nu met het kind in de slendang inplaats van in de schoot - dan heet het penlarissen.

't Bezit van dit kind of iets ervan is een krachtig middel om geluk te hebben inde handel. Men stort zich dan ook op moeder en kind om iets van de nabigeboorte, van 't haar van het kind of 't kind zelf te bemachtigen. 't Gevolg is natuurlijk, dat 't kind in stukken gescheurd wordt en de moeder aan de gevolgen overlijdt. Tegenwoordig controleert de politie zeer streng; geen hoogst- zwangere vrouwen mogen de passar betreden.

Nog vele voorbeelden zouden hierna toe te voegen zijn over de sekti der graven, van vorstelijke personen, van erfstukken (poesaka's) enz. We zullen misschien later nog enkele volksgebruiken zoals bijv. bij huwelijk, begrafenis Javaans Nieuwjaar bespreken. Deze gebruiken zijn soms prachtig. Het zal ons steeds weer treffen, dat een in vele opzichten zo hoogstaand volk juist in godsdienstig opzicht nog zo primitief gebleven is en zijn leven bijna uitsluitend laat beheersen door donkere angst voor geheimzinnige machten.

Pater v.d. Meulen.